

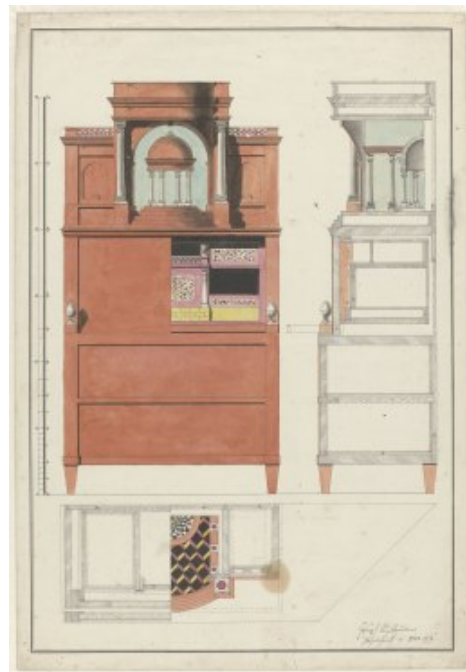

PROCESS – Design Drawings from the Rijksmuseum, te zien vanaf 5 november in Design Museum Den Bosch

In deze baanbrekende tentoonstelling ontdek je een verzameling bijzondere ontwerptekeningen uit de collectie van het Rijksmuseum. Voor het eerst zijn deze fraaie tekeningen uit de periode 1500-1900 samengebracht en gerangschikt in de verschillende fases van het ontwerpproces. Niet de grote namen van kunstenaars staan hierbij centraal, maar juist de rol die tekeningen spelen in het vormgeven. Je volgt van dichtbij hoe de ideeën voor allerlei spullen ontstaan, en maakt kennis met de bedenkers, makers en opdrachtgevers ervan. Tekeningen van vazen, stoelen en klokken, maar ook kachels, sleeën en koetsen worden getoond; van de eerste grove schetsen in potlood tot prachtig uitgewerkte kleurrijke presentaties. De tekeningen in deze tentoonstelling zijn de afgelopen tien jaar door het Rijksmuseum in Amsterdam verzameld. Reinier Baarsen, senior conservator van het Rijksmuseum, legde deze bijzondere verzameling aan, die nu voor het eerst te zien is. De tentoonstelling geeft je een uniek inzicht in de rol van de tekening in het ontwerpproces, en de beeldschone tekeningen die dit heeft opgeleverd.

Links: Ontwerp voor een sierkan, Hans Holbein (II), 1500 – 1600. Collectie Rijksmuseum.

Rechts: Ontwerp voor een secretaire, Joseph Nussbaumer (verworpen toeschrijving), 1816. Collectie Rijksmuseum

Ontwerpen betekent tekenen, toen én nu

Het Engelse woord *design* gaat terug op het Italiaanse *disegno*, tekening. Tekeningen waren – en zijn nog steeds – een vast onderdeel van het proces van bedenken, ontwerpen, uitvoeren, verkopen en achteraf documenteren van designobjecten. Zonder tekeningen geen kunst, zonder tekeningen geen design. Een tekening is vaak de beste manier voor een ontwerper om een idee te communiceren naar een opdrachtgever of naar degene die het gaat uitvoeren. De tentoonstelling maakt duidelijk dat mooie voorwerpen uit de periode 1500-1900 altijd eerst op papier en bijna altijd van tevoren zijn bedacht. En dat is weer niet zo heel anders dan de manier waarop producten nu worden ontworpen. Bij design denken we vaak aan een praktijk die ontstond in de negentiende eeuw. Maar *PROCESS – Design Drawings from the Rijksmuseum* toont dat de geschiedenis van design veel verder teruggaat dan gedacht, en dat deze veel rijker is dan vaak wordt aangenomen.

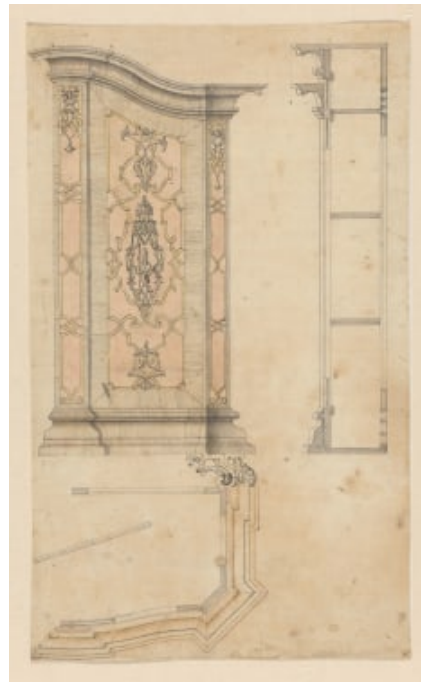
Links: Ontwerptekening voor een gepatineerd bronzen reukvaas, anoniem, ca. 1780.

Collectie Rijksmuseum

Rechts: Ontwerp voor een bureau met een vitrineopstand, versierd met marqueterie van landschappen, anoniem, ca. 1760 - ca. 1770. Collectie Rijksmuseum

De rol van de tekening

De tentoonstelling laat de uitzonderlijke tekeningen zien van gebruiksvoorwerpen die in de periode 1500-1900 werden ontworpen en gemaakt. De tekeningen worden niet als op zichzelf staande kunstwerken gepresenteerd, maar als onderdeel van het ontwerpproces en het productieproces. Om die werkwijze stap voor stap te kunnen volgen, is de tentoonstelling in twaalf hoofdstukken opgedeeld. Ieder hoofdstuk gaat over een bepaald aspect van het proces. Centraal staat de vraag: welke rol hebben tekeningen daarbij gespeeld? En wat is de relatie tussen de tekening en het object dat erop staat afgebeeld? Het is de eerste keer dat ontwerptekeningen uit deze periode op deze manier gecategoriseerd en gepresenteerd worden. Hierdoor ontstaat een geheel nieuw perspectief op het maakproces en de rol van de tekening daarin.

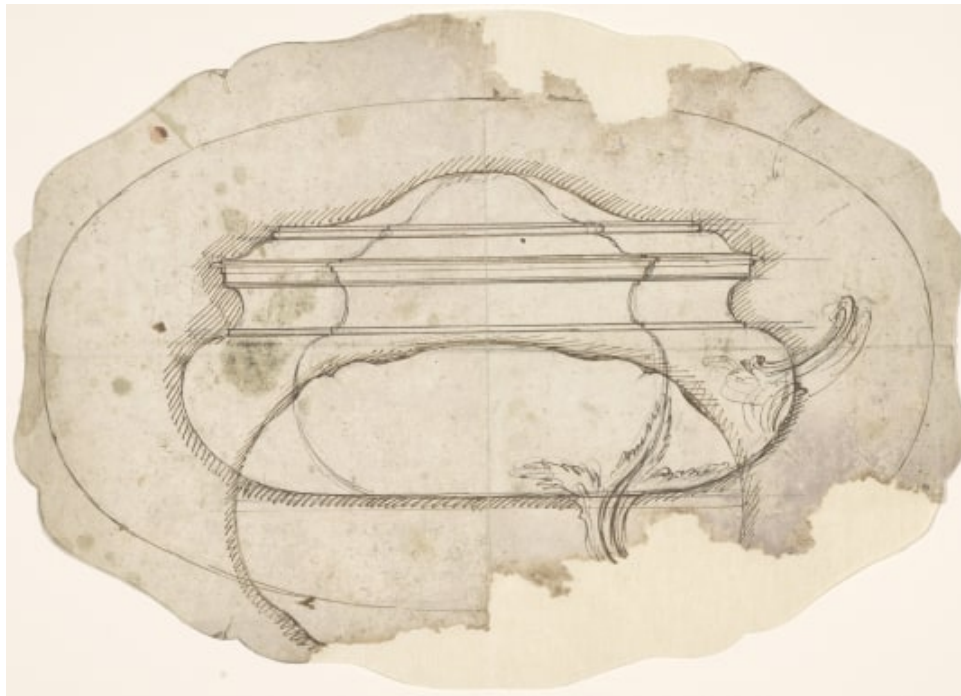

Links: Ontwerpen voor het handvat van een staf of een kraan, anoniem, ca. 1725 - ca. 1740. Collectie Rijksmuseum

Rechts: Ontwerp voor een kast met marqueterie van een figuur onder een baldakijn, anoniem, ca. 1740 - ca. 1750. Collectie Rijksmuseum

Van de werkplaats tot de jaarmarkt

De verschillende delen van de tentoonstelling belichten de verschillende functies die tekeningen hebben in het ontwerpproces. Zo zien we de manier waarop ontwerpers hun eerste, prille ideeën op papier zetten en daarmee beginnen aan het ontwerpproces. Andere tekeningen tonen hoe ontwerpers twee verschillende versies van een object in één tekening weergeven, om zo de klant verschillende opties te laten zien. Ontwerptekeningen hadden in de periode 1500-1900 ook een juridische betekenis. Bij belangrijke opdrachten, bijvoorbeeld voor een kerk, mocht de ontwerper niet teveel afwijken van de van tevoren goedgekeurde tekening. De tekening functioneert dan als een overeenkomst. De tentoonstelling toont ook de rol van de tekening in het productieproces. Een bijzonder voorbeeld hiervan zijn de tekeningen uit de edelsmeedwerkplaats van Luigi en Guiseppe Valadier in het Rome van de 18e eeuw. Zij bewaarden alle tekeningen die gebruikt werden in hun werkplaats zorgvuldig, wat je een uniek inzicht geeft in de rol van de tekening in het werkproces. Natuurlijk hadden tekeningen ook een commerciële rol; ze werden door heel Europa verstuurd en meegenomen naar jaarmarkten om producten aan de man te brengen.

Ontwerp voor een terrine, Luigi Valadier, ca. 1760 - ca. 1770. Collectie Rijksmuseum

Met dank aan

De collectie ontwerptekeningen wordt mede mogelijk gemaakt door het Decorative Art Fund/ Rijksmuseum Fonds en alle particulieren die aan de vorming ervan hebben bijgedragen. De tentoonstelling kwam tot stand met steun van het Prins Bernhard Cultuurfonds, dankzij het Marten Orges Fonds, en het Mondriaanfonds.

Noot voor de redactie, niet voor publicatie

Op donderdag 3 november is er een perspreview in de tentoonstelling *PROCESS – Design Drawings from the Rijksmuseum*. Om 14.00 geven conservator Reinier Baarsen en directeur Timo de Rijk een korte introductie over de tentoonstelling, waarna je de gelegenheid hebt om de tentoonstelling-in-aanbouw te bekijken. Een interview met de conservator en/of directeur behoort ook tot de mogelijkheden. Laat via dit formulier weten of je komt. Let op: hoewel je tijdens de perspreview een goede indruk kan krijgen van de tentoonstelling, is deze op dit moment nog niet helemaal af. Wil je de complete tentoonstelling zien? Dan ben je samen met het normale publiek welkom vanaf zaterdag 15 oktober 11.00.

Beeldmateriaal is beschikbaar via www.designmuseum.nl/pers. Voor meer informatie kan je contact opnemen met mevrouw Maan Leo, hoofd marketing & communicatie Design Museum Den Bosch via publiciteit@designmuseum.nl of 073 - 627 35 13.

Design Museum Den Bosch kijkt verder, voorbij de ontwerpen. We tonen de invloed van design op ons dagelijks leven en vertellen het verhaal erachter. We belichten de culturele betekenis en de rol van vormgeving in de geschiedenis, nu en in de toekomst.

Marketing & Communicatie
publiciteit@designmuseum.nl
0031 (0) 73 627 35 13

Design Museum Den Bosch
De Mortel 4
5211JD Den Bosch

www.designmuseum.nl
www.designmuseum.nl/pers

Geen berichten meer ontvangen van ons? [Klik hier.](#)